Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Berndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiecare ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 99. Brașovŭ, Joi 3 (15) Maiu 1890.

Brașovŭ, 2 Maiu st. v.

Mâne serbămŭ aniversarea mărețeĭ ḑile de 3/15 Maiu 1848, — o serbămŭ cu lacrimĭ în ochĭ, dér aceste nu suntŭ lacrimĭ de bucuriă, ci de profundă durere pentru ceea ce amŭ pierdutŭ de atuncĭ până aḑĭ și pentru ceea ce putemŭ sĕ mai pierdemŭ.

Amŭ pierdutŭ acelŭ curagiu alŭ opiniuneĭ, acea tăriă morală, acea firmă resoluțiune în lupta pentru bunurile cele maĭ scumpe ale unui poporŭ, de care era pĕtrunsă mica pleiadă a luptătorilorŭ noștri d'inainte de 1848 și care și-a aflatŭ espresiunea sa cea maĭ înaltă în adunarea cea mare poporală de pe Câmpulŭ Libertății, și suntemŭ în periculŭ de-a pierde încă și mai multŭ: — încrederea în propriele nóstre forțe, în misiunea nobilă, ce ne este dată dela provedință și nouĕ, ca și celorlalte popóre conlocuitóre.

Temerile aceste potŭ fi esagerate, póte, că ne copleșescŭ impresiunile triste ale momentului, dér décă privimŭ îndĕrătulŭ nostru la calea ce amŭ percurs'o în ultimele treĭ decenii, ni-se pare, ca și când sclăvia corporală de atuncĭ amŭ fi schimbat'o c'o sclăviă morală, care ne face sĕ tresărimŭ la celŭ maĭ micŭ sgomotŭ, la cea mai mică suflare a vêntuluĭ, ce mișcă frunḑele din pomŭ, cum tresare sclavulŭ la celŭ maĭ micŭ zuruitŭ alŭ lanțurilorŭ sale.

Mulțĭ póte vorŭ ḑice, că vremile suntŭ de-așa, că trebuințele omuluĭ de astăḑĭ suntŭ multŭ maĭ marĭ ca odinióră și că entusiasmulŭ pentru causă a trebuitŭ sĕ se rĕcéscă fiindcă nu suntŭ mijlóce de ajunsŭ. Ce lașă, ce condamnabilă, ce lipsită de orĭ-ce nobleță a inimeĭ este o asemenea afirmare! Dér maĭ multŭ, ea în realitate nicĭ nu e fundată.

Sĕ tragemŭ numaĭ o paralelă între starea materială a poporului românŭ din Transilvania și Ungaria de dinainte de 1848 și între cea de astăḑĭ și ne vomŭ convinge, că deși în comparațiune cu alte popóre e încă câtŭ se póte de rea, totușĭ e neasĕmĕnatŭ maĭ bună de cum era pe timpurile când țĕranulŭ era legatŭ de gliă și nu putea numi nimicŭ alŭ sĕu. Și apoi unde erau puterile nóstre intelectuale de atuncĭ și unde suntŭ cele de acum, câțĭ sciau carte înainte de 1848 și câtŭ de mare e numĕrulŭ acelora aḑĭ!

Dér trăimŭ în epoca „gloriósă" a intereselorŭ particulare. Acésta ne spune totŭ. Când cineva este preocupatŭ numaĭ de cinstita luĭ personalitate, când viséză numaĭ de posturĭ grase, de crucĭ pe piept și alte mĕrunțișurĭ de aceste, apte de-a satisface multelorŭ cerințe ale interesuluĭ și orgoliuluĭ personalŭ, adevĕratŭ, că nu maĭ este capabilŭ de a lupta pentru binele comunŭ, pentru ideile cele marĭ ale progresuluĭ societățiĭ, în mijloculŭ căreia trăesce, și-a poporuluĭ din care s'a născutŭ. Cu atâtŭ mai puținŭ se póte pretinde dela unŭ asemenea omŭ entusiasmŭ naționalŭ, când elŭ este entusiasmatŭ numaĭ pentru persóna sa, pentru emintele calitățĭ închipuite ale eĭ; asemenea nu poțĭ cere de la elŭ unŭ avêntŭ maĭ nobilŭ o judecată obiectivă și dréptă, când elŭ se ocupă numaĭ și numaĭ de prețuitulŭ sĕu subiectŭ și cu alte prea stimate subiecte, dela carĭ depinde subiectivitatea sa.

Amŭ schițatŭ, numaĭ cu puține cuvinte, figura tipică a timpuluĭ nostru, dér ajunge spre a ne convinge câtŭ de valabilŭ este argumentulŭ acelora, carĭ sustinŭ, că suntemŭ pré sĕracĭ și de aceea nu ne maĭ putemŭ avênta la acelŭ nobilŭ entusiasmŭ, care a încălḑitŭ piepturile antecesorilorŭ noștri, carĭ, deși numaĭ o mână de ómenĭ, au sciutŭ sĕ lupte cu atâta curagiu și abnegațiune de sine pentru causa cea mare și sfântă a poporuluĭ românŭ.

Și óre generațiunea nóstră de astăḑĭ sĕ nu maĭ fiă capabilă de acelŭ focŭ sfântŭ alŭ entusiasmuluĭ, care a caracterisatŭ pe acele nobile figurĭ ale trecutuluĭ nostru? Se bucură óre acuma poporulŭ românŭ de tóte libertățile, este esistența luĭ asigurată pentru tóte timpurile?...

Amŭ comite o crimă din cele maĭ marĭ când, în nisce momente de supremŭ periculŭ pentru desvoltarea nóstră națională, amŭ dubita în bunăvoința, în curagiulŭ și în puterea de abnegațiune a Românilorŭ de astăḑĭ.

Din norocire sîmburile este încă sĕnĕtosŭ. Tóte încercările dușmanilorŭ noștri de-a pĕtrunde până la elŭ și de a'lŭ molipsi au rĕmasŭ și vorŭ rĕmâné zadarnice.

Rĕulŭ celŭ maĭ mare însĕ nu ne vine dela streinĭ, elŭ vine din mijloculŭ nostru. Amorțéla și indiferentismulŭ, care a cuprinsŭ în mare parte maĭ alesŭ generațiunea nóstră maĭ tînĕră, își are causele sale în acele ideĭ periculóse, carĭ se propagă cu o cutezanță nespusă de către ceĭ ce se închină intereselorŭ meschine personale. Inaintea acestorŭ felŭ de ómenĭ nu maĭ e nimicŭ sfântŭ, eĭ își batŭ jocŭ de totŭ trecutulŭ poporuluĭ românŭ, rîdŭ, când le vorbescĭ de marile ideĭ, carĭ au însuflețitŭ pe Românĭ în diferite epoce, precum și la memorabila adunare națională de pe Câmpulŭ Libertății. Pentru eĭ tóte au fostŭ numaĭ nisce simple comedii, chiar și sacrificiile aduse de către Românĭ pe altarulŭ națiuneĭ.

Nu li-a succesŭ și nu le va succede însĕ nicĭ acestorŭ nefericițĭ a învenina isvorulŭ din care au sĕ se nutréscă nouĕle generațiunĭ, de unde au sĕ-șĭ ia entusiasmulŭ pentru totŭ ce e nobilŭ, mărețŭ și spre binele și folosulŭ poporuluĭ românŭ.

Da! entusiasmulŭ nu este o nebuniă, elŭ este motorulŭ celŭ maĭ puternicŭ alŭ progresuluĭ și alŭ civilisațiuneĭ de astăḑĭ. Fără entusiasmŭ nu se póte face nimicŭ mare, maĭ puținŭ însĕ se póte lupta pentru drepturile, cultura și esistența națională a unuĭ poporŭ.

Sacrulŭ entusiasmŭ alŭ dreptei cause ne va da și nouĕ îndoită putere pentru grelele lupte, ce ne maĭ stau înainte. Fiă, ca epoca cea mare, în care întrămŭ, sĕ nu ne găsescă numaĭ suflete micĭ!

*

Așa amŭ scrisŭ în preséra ḑilei de 3/15 Maiu 1879, atuncĭ când se ivi maĭ întêiu norulŭ celŭ greu și amenințătorŭ alŭ maghiarisăreĭ șcólelorŭ nóstre.

După cele esperiate în aceștĭ 11 anĭ, ce amŭ maĭ avé sĕ schimbămŭ și ce sĕ maĭ adaugemŭ alta la cele ḑise atuncĭ, decâtŭ, că mărindu-se periculele, ce amenință esistența nóstră națională, se cere cu atâtŭ maĭ multŭ curagiu și însuflețire, cu atâtŭ maĭ multă abnegațiune din parte-ne, spre a înfrunta periculele ce amenință limba și naționalitatea nóstră!

DIN AFARĂ.

Pregătirĭ rusescĭ de rĕsboiu.

Se scrie din Viena: Scirĭ sosite din Petersburgŭ spunŭ, că în Gacina s'a ținutŭ sub președința Țaruluĭ o conferență militară la care au luatŭ parte și Hubbenet, ministrulŭ lucrărilorŭ publice, și Visnegradski, ministrulŭ de finanțe rusescŭ. In conferința acésta s'a hotărîtŭ, ca o mulțime de linii ferate, precum liniile ferate din împrejurimea Petersburguluĭ, Moscveĭ, Varșovieĭ și cele dela granițele rusescĭ-germane sĕ se duplice și sĕ se adune încă în anulŭ acesta marĭ provisiunĭ pentru armată, în districtele militare ale Varșovieĭ și Petersburguluĭ. Acestea le află de bine a se face cu cea maĭ mare grabă șefii statelorŭ majore

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Macsimele și reflecsiunile
lui de la Rochefoucauld.

In românesce de *I. G. Barițiŭ.*

Adesea este maĭ multŭ orgoliu decât bunĕtate de inimă, ceea ce ne face a compătimi pe amicii nostri în nefericire. Pentru a le arăta, că suntemŭ maĭ pe susŭ de eĭ, le dămŭ probe despre compătimirea nóstră.

—x—

Esistă unŭ escedentŭ în bine și în rĕu, pe care nu'lŭ maĭ simțimŭ.

—x—

Sĕ nu créḑă cineva, că virtutea află atâțĭ apĕrătorĭ, ca și vițiulŭ.

—x—

Dintre tóte passiunile violente, maĭ puținŭ rĕu le stă la femeĭ amorulŭ.

—x—

Vanitatea este în stare sĕ ne îndemne maĭ adesea, ca inteligința, a face lucrurĭ contra gustuluĭ nostru.

—x—

Suntŭ însușirĭ rele, carĭ dau nascere la talente marĭ.

—x—

Nicĭ-odată nu dorimŭ cu înfocare, ceea-ce dorimŭ din prudență.

—x—

Tóte aptitudinile nóstre naturale suntŭ nesigure și dubióse, în bine ca și în rĕu, și maĭ tóte suntŭ joculŭ întêmplării.

—x—

Mândria este minunatŭ de curiósă, ca tóte pasiunile. Ne este rușine a recunósce, că suntemŭ jalușĭ, și căutămŭ a ne arăta, ca și când amŭ fi fostŭ séu că amŭ fi în stare a deveni.

—x—

Orĭ-câtŭ de rarŭ este amorulŭ adevĕratŭ, totușĭ elŭ nu este așa rarŭ, ca amiciția adevĕrată.

—x—

Suntŭ puține femeĭ ale cărorŭ meritŭ sĕ dureze maĭ multŭ ca frumsețea lorŭ.

—x—

Destăinuirile intime adesea n'au altă basă, decâtŭ dorința de a fi compătimitŭ séu admiratŭ.

—x—

Invidia nóstră duréză totdéuna maĭ multŭ, ca fericirea acelora, pe carĭ 'i invidiămŭ.

—x—

Fantasia nu póte născoci atâtea nĕsdrăvănii, câte suntŭ dela natură în inima fiă-căruĭ omŭ.

—x—

Numaĭ ómenĭ firmĭ suntŭ capabilĭ de-o adevĕrată blândețe, ceĭ carĭ aparŭ blânḑĭ suntŭ de obiceiu numaĭ slabĭ și se amărăscŭ ușorŭ.

—x—

Slăbiciunea se opune maĭ tare virtuții decâtŭ vițiuluĭ.

—x—

Ceea ce face durerea rușineĭ și a jalusieĭ maĭ amară este, că vanitatea nu póte servi a o purta.

—x—

Buna-cuviință nu este impusă ca lege și totușĭ este maĭ bine observată.

—x—

Uneĭ inteligențe juste nu'ĭ va fi așa greu a ceda unorŭ capete sucite, decâtŭ a le conduce.

—x—

Sfiala este unŭ defectŭ, pe care este periculosŭ a-lŭ admonia la aceia, pe carĭ voimŭ a-ĭ scăpa de ea.

—x—

Nimicŭ nu este așa rarŭ, ca adevĕrata bunĕtate de inimă; chiar celŭ ce crede a o avé, are de ordinarŭ numaĭ complesanță séu slăbiciune.

—x—

Inteligența se acață, din lene séu obiceiu, de lucrurĭ carĭ îĭ suntŭ ușóre séu plăcute. Acestŭ obiceiu ne țĕrmuresce mereu cunoscințele nóstre și nicĭ-odată nu și-a datŭ unŭ omŭ silința a'șĭ desvolta mintea sa atâtŭ de multŭ séu a fi mersŭ așa de departe, pe câtŭ ar fi pututŭ ajunge.

—x—

De ordinarŭ vorbimŭ pe alțiĭ de rĕu maĭ multŭ din vanitate decâtŭ din rĕutate.

—x—

Când inima sufere încă de consecențele uneĭ pasiunĭ, contractămŭ maĭ ușorŭ una nouă, decâtŭ când suntemŭ de totŭ vindecațĭ.

—x—

Suntŭ totușĭ maĭ mulțĭ ómenĭ lipsițĭ de egoismŭ, decâtŭ de invidiă.

—x—

In spiritulŭ nostru se află maĭ multă indisposițiune, ca în corpulŭ nostru.

—x—

Disposițiunea liniștită séu agitată a sufletuluĭ nostru nu depinde așa multŭ dela ceea ce ni s'a întêmplatŭ decisivŭ în viéță, decâtŭ maĭ multŭ dela o seriă de micĭ lucrurĭ, ce ne-au atinsŭ plăcutŭ séu neplăcutŭ, care ni-se întêmplă în fiă-care ḑi.

—x—

N'ajută uneĭ femeĭ nimicŭ, décă este tînĕră și urîtă séu frumósă și nu tînĕră.

—x—

Orĭ câtŭ ar fi ómenii de rĕĭ, totușĭ nu cuteză a pășĭ ca inimicĭ aĭ virtuții

militare, pentru ca armata rusésců sě se organiseze radicalŭ pe alte base în ceea ce privesce provederea ei cu cele de lipsă pentru rěsboiu. Pentru câştigarea sumelorŭ de banĭ trebuinciósе, conferenţa a hotărîtŭ, ca la totŭ casulŭ sě se încungiure contractarea unui împrumutŭ în afară. Pe séma marinei s'a comandatŭ construirea mai multorŭ vapóre cuirasate. S'a hotărîtŭ mai departe, ca în Marea-Négră sě se aşeḑe o flotilă de recunóscere, ér cea esistentă deja sě se întărésců în modŭ însemnatŭ. Planurile acestea suntŭ sprijinite în celŭ mai putemicŭ modŭ de ministrulŭ de finanţe Visnegradski şi în urma acésta Ţarulŭ încă şĭ-a datŭ învoirea. Vapórele acestea la casŭ de mobilisare se punŭ la disposiţia ministrului de marină. Construcţia vapórelorŭ va fi aşa, că ele vorŭ puté fi întrebuinţate pe mare ca şi pe rîu, şi vorŭ fi întrebuinţate la transportarea armatelorŭ fără de nicĭ o piedecă séu întârḑiere de timpŭ. Ministrulŭ lucrărilor publice, care se bucură de o deosebită simpatiă a Ţarului, va face în curêndŭ o călĕtoriă de inspecţiă în Rusia-sudică, în Caucasŭ şi în porturile Mărei-Negre. Călĕtoriei ministrului i-se dă în cercurile diplomatice din Petersburg şi Viena mare importanţă politică.

Procesulŭ lui Paniţa.

In partea a doua a acusei se cuprinde modulŭ cum au voitŭ conjuraţii sě insceneze revoluţia. Planulŭ le era, ca pe principele Ferdinand sě-lŭ prindă atuncĭ, când se va reîntórce din călĕtoria sa din Europa. Intêmplarea însě a făcutŭ, că principele n'a sositŭ în ḑiua când îlŭ aşteptau conjuraţii, şi decĭ zădărnicindu-se acéstă primă încercare, Paniţa cu Rizov au ţĕsutŭ firele unui nou planŭ de atentatŭ. Armaţĭ cu revolvere au colindatŭ nóptea din casă în casă, ca prin terorisărĭ şi ameninţărĭ sě-şĭ câştige complicĭ. Ei însě au fostŭ respinşĭ pretutindenĭ până şi de Kisov şi Ciardarov, cărora Paniţa li-a recomandatŭ sě ia în mâna lorŭ comanda armatei şi sě facă revoluţiă pentru a rĕsturna guvernulŭ.

Étă cum era plănuită conjuraţia: In ḑiua când avea sě sosésců principele în Sofia, garda de onóre avea sě fiă compusă dintr'o companiă recrutată din conjuraţĭ. Două escadróne de călăreţĭ trebuiau sě stea gata în casarmă, ca la unŭ semnŭ datŭ unŭ escadronŭ sě între în centrulŭ oraşului pentru susţinerea ordinei, ér celalaltŭ sě cuprindă gara. Asemenea trebuia sě stea gata şi o bateriă de tunurĭ; tóte celelalte despărţĕminte ale armatei, dér mai alesŭ acele, carĭ nu erau amestecate în conjuraţiă, trebuiau sě formeze pe strade şpalirŭ, ér décă aceştia arŭ fi voitŭ sě fugă la casarme pentru ca sě se înarmeze, soldatii rĕmaşĭ acolo sě-i împedece şi astfelŭ născêndu-se confusiune, cei puşĭ la pândă sě lucre din rĕsputerĭ. Planulŭ era, ca garda de onóre staţionată la gară în momentulŭ când principele se va da josŭ din cupeu sě pună mâna pe elŭ şi pe toţĭ miniştri, carĭ îlŭ aşteptau spre întêmpinare şi sě-i ţină într'unŭ locŭ ascunsŭ. Dér fiind-că planulŭ acesta n'a reuşitŭ, conjuraţii au iscoditŭ altulŭ, şi anume: Intr'o ḑi anumită sentinelele dela palatŭ aveau sě fiă compuse din complicĭ ai conjuraţilorŭ şi când miniştrii dimpreună cu principele şi generalulŭ şefŭ alŭ armatei se vorŭ afla în palatŭ, sě-i prinḑă. Conjuraţii aveau de gândŭ sě încunjure orĭ-ce vĕrsare de sânge, dér cu tóte acestea lozinca lorŭ era uciderea tuturorŭ acelora, carĭ se vorŭ opune. La casŭ când planulŭ lorŭ va reuşi, sě conchieme numai decâtŭ într'o adunare pe toţĭ conducĕtorii partidelorŭ politice cu scopŭ de-a alege unŭ ministeriu alŭ coaliţiunei. Conjuraţii hotărîseră deja, că cei aleşĭ ca ministri, décă nu vorŭ voi sě-şĭ ocupe postulŭ, sě fiă împuşcaţĭ în timpŭ de 24 de óre. In timpulŭ acesta ar fi sositŭ din Rusia generalulŭ *Domontovich* ca sě sprijinésců conchiămarea adunărei naţionale pentru alegerea noului guvernŭ şi a principelui.

In nóptea de 11 spre 12 Ianuarie conjuraţii au încercatŭ sě ducă în îndeplinire planulŭ acesta. Paniţa a chiămatŭ la sine pe locotenentulŭ Rizov. Acesta şi-a luatŭ unŭ revolverŭ şi a mersŭ la locuinţa lui Paniţa, care numai după mieḑulŭ nopţii a sositŭ acasă, şĭ-a luatŭ mantaua şi unŭ revolverŭ mare şi Paniţa, cu Rizov şi cu servitorulŭ, după ce şi-a luatŭ rĕmasŭ bunŭ dela femeia sa, care plângea şi care l'a rugatŭ sě 'ncunjure vĕrsarea de sânge, au mersŭ la otelulŭ Vitosa unde au sculatŭ din somnŭ pe Arnaudov dimpreună cu care s'au dusŭ la casa lui Dr. Markov. Aicĭ pórta era închisă. Servitorulŭ lui Paniţa însě a săritŭ pe o feréstră şi a deschisŭ pórta. Paniţa cu Rizov au întratŭ de-a dreptulŭ în odaia lui Markov, ér Arnaudov a rĕmasŭ în curte. Paniţa i-a ḑisŭ lui Markov: „Suntemŭ trădaţĭ; ai vĕḑutŭ astăḑĭ pe căpitanulŭ poliţiei, care scie de planulŭ nostru, că a întratŭ aḑĭ la mine. Acum totulŭ atêrnă dela subcolonelulŭ Kisov. Tu eştĭ rudeniă cu elŭ, sě mergemŭ la elŭ, căcĭ neapĕratŭ trebue sě-i vorbescŭ. Numai elŭ póte sě mântuésců situaţiunea.“ Markov însě n'a voitŭ sě-i însoţésců până la Kisov; atuncĭ Paniţa a scosŭ sabia şi a poruncitŭ lui Rizov sě ţintésců spre Markoz. Rizov ţintì revolverulŭ asupra lui Mirkov, ér Paniţa punêndu-i sabia în pept a poruncitŭ lui Markov sě scrie următórea scrisóre: „Iubite Kisov! Dă atenţiune vorbelorŭ ómenilorŭ acestora. Starea Bulgariei e critică şi singurŭ dela tine atêrnă ca situaţia sě se întórcă spre bine.“ Markov a scrisŭ şi a subscrisŭ acéstă scrisóre. Paniţa şi cu Rizov apoi au mersŭ cu scrisórea la subcolonelulŭ Kisof, unde numai cu mare greutate au putută întra în curte şi în casă, căcĭ sentinela le făcea oposiţiă. Conjuraţii au sculatŭ pe Kisov, ér Paniţa i-a ḑisŭ: „Am venitŭ sě-ţĭ recomandŭ primirea comandei supreme a armatei şi sě te provocŭ, sě doborĭ guvernulŭ actualŭ, care încurcă în marĭ pericule pe Bulgaria.“ Kisov însě s'a opusŭ, ér Paniţa a eşitŭ, a luatŭ dela Risov scrisórea lui Markov şi întrândŭ érăşĭ a dat'o lui Kisov, ḑicêndu-i din nou sě-i sprijinésců în planurile lorŭ. Kisov însě s'a opusŭ cu hotărîre, ér Paniţa vĕḑêndŭ acésta a eşitŭ murmurândŭ: „o sě-ţĭ facu eu buclucurĭ!“ Pe drumŭ, Paniţa l'a mânatŭ pe Rizov la regimentulŭ de cavaleriă sě-lŭ agiteze la rĕscólă, dér Rizov temêndu-se de unŭ fiasco n'a voitŭ sě mérgă şi astfelŭ s'au dusŭ amêndoi la căpitanulŭ Ciavdarov. Intrară la elŭ, Paniţa cu Rizov, au sculatŭ pe căpitanulŭ şi l'au provocatŭ sě-şĭ pună pe picior de revoluţiă compania, dér Ciardarov nu s'a învoitŭ. Fiind-că se făcea ḑiuă, Paniţa cu Rizov s'au dusŭ la locuinţele lorŭ, măhniţĭ de nesuccesulŭ conjuraţiei.

SCIRILE ḐILEI.

„Mennek Oláhországba“. (Se ducŭ în Valahia.) Lui „Erd. Hirado“ i-se scrie din Huniădóra, că între locuitorii comunei *Albacŭ* din comitatulŭ Turda-Arieşŭ e mare turburare de-unŭ timpŭ încóce. Toţĭ se pregătescŭ sě mérgă în România. Locuitorii comunei acesteia, 4—5000, trăiau până acum făcêndŭ negoţŭ cu lemnăriă pentru edificii. Erariulŭ şi proprietarii de pădurĭ însě au opritŭ strictŭ pe ţĕranĭ de-a mai negutători cu lemnăriă şi în urma acésta toţĭ locuitorii comunei şi-au pierdutŭ şi uniculŭ isvorŭ de traiu ce'lŭ aveau până acum. Imprejurarea acésta a produs mare amărăciune între poporŭ, din care causă o mare parte a emigrat deja. Prin Hunedóra se vorbesce, că poporulŭ este amăgitŭ la emigrare de agenţĭ veniţĭ dela graniţele române şi se ḑice şi aceea, că Albăcenii au trimisŭ o deputaţiune pentru a cerceta locurile din noua lorŭ patriă (ca Maghiarii la Zalan) şi décă aceste le vorŭ plăcé, întréga comună va emigra. Faptŭ e, că de 3—4 sĕptĕmânĭ încóce poporulŭ nu vorbesce de altceva decâtŭ de emigrare şi mereu ḑice, că décă erariulŭ nu-i va lăsa sě se folosésců de pădurĭ, vorŭ părăsi acéstă ţéră“.

Insa-şĭ fóia ungurésců spune, că erariulŭ cu proprietarii de pădurĭ li-a luatŭ bieţilorŭ ómenĭ uniculŭ isvorŭ de traiu şi cu tóte acestea totŭ „agenţii“ străinĭ îi îndémnă la emigrare! Nu scii ce sě credĭ: ipocrisia şi rĕutatea, orĭ sĕrăcia duhului le conduce condeiulŭ gazetarilor ungurĭ pe răbduria hârtiă? Va fi póte pré târḑiu, când regimulŭ îşĭ va muşca buzele pentru vitregimea sa faţă cu bieţii ţĕranĭ!

*
* *

Pentru contribuabilĭ. Ministrulŭ de finanţe Wekerle a adresatŭ direcţiunilorŭ financiare în afacerea mĕsurării dării de câştigŭ clasa a treia o circulară, care dă instrucţiunĭ în privinţa basei şi modalităţilorŭ de mĕsurare a dării. Deopotrivă se pune pondŭ pe aflarea venitului pentru o dréptă mĕsurare a dării şi pe aceea, ca organele financiare sě se abţină dela sporirĭ de dare şi la întreprinderile industriale orĭ alte afacerĭ sě ţiă sémă de desvoltarea orĭ de decădinţa isvorului de câştigŭ.

De n'ar rĕmâné cerculara numai cernélă négră pe hârtiă.

*
* *

Reforma instituţiunei telegrafelorŭ. Directorulŭ supremŭ alŭ poştelorŭ şi telegrafelorŭ, consilierulŭ ministerialŭ Ludwig Koller scrie într'o broşură, că scopulŭ reformei este o însemnată reducere a cheltuelelorŭ de regiă la oficiile telegrafice, în urma căreia s'ar puté reduce în modŭ însemnatŭ şi tacsele telegrafice; mai departe o simplificare a procedurei la predarea depeşelorŭ şi asigurarea unei repeḑĭ şi nedefectuóse espedierĭ. Acestea se potŭ ajunge prin întrebuinţarea automaţilorŭ. In broşură se arată, cum se procede cu automaţii, prin carĭ pe unulŭ şi acelaşŭ conductorŭ se obţine o lucrare de 4—6 orĭ mai mare a unei maşinĭ Morse, şi de 2—3 orĭ mai mare a unei masinĭ Hughes. Pentru acésta va fi nevoiă numai de 75 procente din funcţionarii de manipulare, ceea ce însemnéză o mare economiă.

*
* *

Sfântulŭ Sinodŭ alŭ bisericei autocefale ortodocse a României fù convocatŭ în sesiune de primăvéră pe ḑiua de 1 (13) Maiu.

*
* *

Darŭ bisericei. Vĕduva Simina Cusmanŭ, din Chelmacŭ, din evlaviă creştinéscă şi iubire adevĕrată faţă de biserică, în memoria soţuluiĭei Damaschinŭ Cusman, a donatŭ pentru biserica de acolo unŭ rêndŭ de odăjdii din catifea négră, în preţŭ de 60 fl.

*
* *

Notele de 1 fl. dela 1882, precum spune „Erdelyi Hirado“, numai până la 18 (30) Iunie 1890 vorŭ fi primite ca plată la cassele statului.

*
* *

Noua cale ferată. Precum află „Kolozsvar“, între societatea de mine din Braşovŭ şi între direcţia căilorŭ ferate se facŭ tractărĭ pentru construirea unei căi ferate între Haţegŭ-Orlea sub cetate şi între Caransebeşŭ. Planulŭ e primitŭ deja în principiu şi mai e numai a se decide, décă calea ferată are sě fiă ângustă orĭ normală.

*
* *

Fortificaţiile României. Camera română a votatŭ unŭ creditŭ de 15 milióne pentru continuarea lucrărilorŭ de fortificaţii.

*
* *

Duelŭ americanŭ. In B.-Gyula s'a împuşcatŭ tînĕrulŭ de 23 anĭ Ludwig Lazar, în urma unui duelŭ americanŭ. Glonţulŭ i-a pĕtrunsŭ plumâna. Intre hârtiile lui Lazar s'a aflatŭ o scrisóre, în care se ḑice: „Adu'ţĭ aminte de 3 Maiu, eu n'am iertatŭ“. Lazar presimţì cuprinsulŭ scrisórei, o deschise în cimiteriu, unde'şĭ alese şi unŭ mormêntŭ. Se ḑice, că poliţia e pe urmele contrarului. Causa duelului e o — femeiă.

Sinodulŭ eparchialŭ aradanŭ.

In 8 (20) Aprilie a. c., după celebrarea s. liturgii şi învocarea spiritului sântŭ în biserica catedrală din Aradŭ, întrunindu-se deputaţii sinodalĭ, în numĕrŭ de 40, în sala seminariului diecesanŭ de acolo, Prea Sânţia Sa părintele Episcopŭ *Ioanŭ Meţianu* deschise sinodulŭ prin o frumósă cuvêntare, în care arată între altele, câtŭ de sublimă este chiămarea deputaţilorŭ sinodalĭ, „căcĭ“ — ḑice P. S. Sa — „décă este nobilŭ şi frumosŭ a ridica, măcarŭ şi numai pe unŭ individŭ, séu pe o familiă, la vaḑă, onóre şi bună-stare, şi aşa a-i înlesni ajungerea scopului, binele şi fericirea: cu câtŭ mai măreţŭ, mai nobilŭ şi mai frumosŭ este a ridica pe unŭ poporŭ séu pe o naţiune la acea véḑă, onóre şi bunăstare, de care are neapĕrată lipsă la esistenţa sa, la viitorulŭ sĕu şi la ajungera scopului, ce urmăresce.“

Se plânge apoi P. S. Sa, că „amŭ ereditŭ multe neajunsurĭ dela vitregitatea timpurilorŭ trecute“ şi tocmai acéstă împrejurare pretinde o îndoită încordare spre o lucrare armonică în direcţia culturei celei adevĕrate, a culturei morale religióse. Toţĭ câţĭ vorŭ apuca în direcţia acésta, îşĭ vorŭ asigura esistenţa pe secolĭ înainte.

Din aceste consideraţiunĭ, P. S. Sa îndémnă la rĕspândirea culturei morale-religióse, care se póte face prin biserică şi scólă, asupra cărora atrage deosebita atenţiune a deputaţilorŭ sinodalĭ.

După-ce P. S. Sa deschise sinodulŭ între căldurósele urărĭ de „sě trăésců“ ale celorŭ de faţă, se purcese la ordinea ḑilei. Se presentéză diferitele rapórte ale consistorielorŭ gr. or. dela Aradŭ şi Oradea mare; se aduce la cunoscinţă sinodului, că d-lŭ Dr. Aureliu Demianŭ s'a instituitŭ ca profesorŭ pentru studiulŭ higienei şi ca medicŭ alŭ institutului clericalŭ din Aradŭ cu unŭ salarŭ anualŭ de 400 fl.; se presentéză diferite petiţiunĭ; se verifică deputaţii Dr. I. Suciu pentru cerculŭ Chişineului şi H. Lazarŭ pentru cerculŭ Vingei.

Sinodulŭ ia la cunoscinţă, că la jurisdicţiunea consistorului din Aradŭ aparţinŭ: 11 protopresbiterate cu 306 comune matre şi 87 filie, cu 392 parochii sistemisate şi 333 bisericĭ. Numĕrulŭ poporaţiunei în 1889 a fostŭ de 351,169 suflete. S'au născutŭ în 1889 cu totulŭ 16,907, au muritŭ 14,076. Dela biserica gr. or. au trecutŭ la alte bisericĭ 136 individĭ, ér dela alte bisericĭ la cea gr. or. 44.

Statulŭ clerului la finea an. 1889 a fostŭ: în gremiu 4, la institutele centralĭ de învĕţământŭ 2, la mănăstire 3, în clerulŭ parochialŭ 390, la miliţiă aplicatŭ stabilŭ 1, în retragere 9. Dintre preoţĭ au rĕposatŭ 14; s'au hirotonitŭ 22.

La institutulŭ clericalŭ: 68 elevĭ cu unŭ directorŭ, 4 profesorĭ ordinarĭ şi 4 estra-ordinarĭ.

Bisericĭ nouĕ s'au ziditŭ în anulŭ trecutŭ 5; concubinate mai puţine cu 357 ca în anulŭ de mai 'nainte.

Senatulŭ bisericescŭ dela consistorulŭ din Aradŭ mai raportéză, că în multe părţĭ ale eparchiei simţulŭ de pietate creştinéscă este în desvoltare, dovédă numĕrósele darurĭ ce s'au făcutŭ pentru biserică şi în decursulŭ anului

---

şi décă o incomodéză, apoi îşĭ dau aerulŭ, ca şi când o-ar ţiné de neveritabilă şi'i impută crime.

—x—

Adesea trece cineva dela amorŭ la ambiţiune, dér rarŭ se întórce cineva dela ambiţiune la amorŭ.

—x—

Celŭ mai estremŭ gradŭ alŭ sgârceniei rătăcesce mai totdeauna. Nicĭ o pasiune nu se îndepărtéză aşa tare de ţînta sa, peste nicĭ una presentulŭ nu are atâta putere în contulŭ viitorului.

—x—

Sgârcenia are adesea efecte cu totulŭ contrare: suntŭ fórte mulţĭ ómenĭ, carĭ îşĭ sacrifică tótă averea unorŭ speranţe dubióse şi îndepărtate, şi alţii, carĭ pentru micĭ favorurĭ presente refusă marĭ câştigurĭ viitóre.

—x—

Se pare, că ómenii nu află încă la ei destule defecte: ei mărescŭ numĕrulŭ lorŭ cu nişte anumite particularităţĭ, cu care se împodobescŭ, şi le perfecţionéză pe acestea cu atâta îngrijire, încâtŭ în urmă devinŭ defecte firescĭ, pe care apoi nu mai suntŭ în stare a le depune.

trecutŭ. Astfelŭ: poporanulŭ Toma Nagy din Nadlacŭ a testatŭ pentru biserică pămêntŭ în valóre de 1500 fl., din alŭ căruia venitŭ sĕ se plătéscă odată lefa preotului. Poporanulŭ Gligorŭ Popovicĭ din Şeitinŭ a testatŭ pentru biserică pămêntŭ asemenea în valóre de 1500 fl. Poporanulŭ Vasiliu Mirea din Birchişiu a dăruitŭ pe séma bisericei 1000 fl. Rĕposatulŭ preotŭ Michaiu Suciu din Butenĭ a testatŭ casa sa în preţŭ de peste 2000 fl. comunei bisericescĭ cu scopulŭ ca sĕ servéscă ca locuinţă parochială, etc. Credincioşii din Socodorŭ cu ocasiunea comasărei au dăruitŭ bisericei 140 jugĕre de pămêntŭ din alŭ căruia venitŭ se vorŭ acoperi odată trebuinţele bisericei şi şcólei.

Dér nu numai simţulŭ de pietate, ci şi simţulŭ de ordine este în desvoltare, dovédă alegerile de preoţĭ efectuite în anulŭ trecutŭ, carĭ au decursŭ în ordine multŭ mai bună ca în anii de mai 'nainte chiar şi în comune de acelea, unde mai 'nainte la asemenĭ ocasiunĭ poporul se împărţia în partide; dintre 16 alegerĭ de preotŭ, 12 s'au efectuitŭ cu unanimitate şi în o ordine esemplară; numai în contra a 4 alegerĭ s'au înaintatŭ proteste, dér şi acestea s'au aplanatŭ uşorŭ şi cu liniştirea poporului.

In urma dispositiunilorŭ luate de Consistoriu, unele comune au şi începutŭ deja a depune averile bisericilorŭ lorŭ în pămênturĭ, din carĭ cu timpulŭ sĕ se pótă acoperi trebuinţele bisericei şi şcólei fără aruncurĭ pe poporŭ.

Consistorulŭ aradanŭ crede, că îmbunĕtăţirea dotaţiunei preoţilorŭ se va puté face numai aşa, décă corporaţiunile bisericescĭ vor stărui, ca sĕ se înmulţéscă fondulŭ preoţescŭ, însĕ nu prin repartiţiunĭ pe poporŭ, ci profitândŭ de alte ocasiunĭ bine-venite, cum a făcutŭ d. e. comuna bisericéscă Cianadulŭ ungurescŭ, care cu unŭ împrumutŭ din fondulŭ preoţescŭ a cumpĕratŭ 100 jugĕre de pămêntŭ, din a căruia arêndă, după contractulŭ încheiatŭ cu arendatorulŭ, în timpŭ de 10 anĭ póte sĕ plătéscă totŭ preţulŭ de cumpĕrare, ér de atuncĭ încolo venitulŭ acelui pămêntŭ se va destina pentru îmbunĕtăţirea dotaţiunei preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ; în feliulŭ acesta au făcutŭ şi comunele Jadanĭ şi Monoşturŭ, carĭ asemenea au cumpăratŭ pămêntŭ cu împrumuturĭ din fondulŭ preoţescŭ.

Multŭ stărue consistorulŭ, ca sĕ nu mai supere pe poporŭ cu repartiţiunĭ pentru plata învĕţătorului, ci sĕ se facă fondurĭ şi fundaţiunĭ culturale în tóte comunele, din carĭ sĕ se plătéscă învĕţătorii.

La provocarea consistorului metropolitanŭ, de a constata în ce chipŭ se calcă ḑilele de Duminecă şi sĕrbătorile bisericei nóstre, Consistorulŭ aradanŭ în urma informaţiunilorŭ cerute dela protopopĭ a constatatŭ, că acéstă călcare se întêmplă *a)* prin aceea, că têrgurile de sĕptĕmână şi de anŭ se ţinŭ în ḑile de Duminecĭ şi sĕrbătorĭ; *b)* prin aceea, că din partea oficiilorŭ administrative politice se punŭ termine de pertractare pe ḑile de Duminecă, uneorĭ chiar pe timpulŭ serviciului divinŭ, ér din partea judecătoriilorŭ se punŭ termine pe ḑile de sĕrbătóre; *c)* prin aceea, că birturile se ţinŭ deschise pe timpulŭ serviciului divinŭ. Consistorulŭ episcopescŭ din Aradŭ a rugatŭ pe Consistoriulŭ metropolitanŭ din Sibiiu, ca sĕ intervină la guvernŭ pentru delăturarea acestui rĕu.

Din incidentulŭ acestui raportŭ alŭ Consistoriului aradanŭ, d-lŭ deputatŭ Paulŭ Rotariu (Redactorulŭ „Luminătorului“) făcù propunerea, ca atâtŭ Consistoriulŭ aradanŭ, câtŭ şi celŭ oradanŭ sĕ adune prin organele lorŭ subalterne date amĕnunţite din fiă-care comună cu privire la suferinţele, slăbiciunile, datinele rele, sĕu patimele de carĭ sufere poporulŭ; pe basa acestorŭ date sĕ se facă apoi unŭ studiu seriosŭ, după care orientându-se, ambele consistóre sĕ lucreze solidarŭ şi sistematicŭ pentru delăturarea relelorŭ, aplicândŭ mijlócele cele mai potrivite.

Urméză raportulŭ Consistoriului din Oradea-mare, ale căruia date principale le vomŭ aduce în numĕrulŭ de mâne.

Vênḑarea căilorŭ ferate orientale.

Cetimŭ în „La Revue de l'Orient:“ In urma convenţiunei ce s'a încheiatŭ între Baronulŭ de Hirsch deoparte şi *Bankverein* din Viena şi *Deutsche-Bank* pe de alta, cestiunea căilorŭ ferate orientale a întratŭ într'o fasă cu totulŭ nouă; cele douĕ stabilimente financiare, unulŭ austriacŭ şi altulŭ germanŭ, de acordŭ cu participantii lorŭ, asumŭ asupra lorŭ angagiamentele şi sarcinile baronului de Hirsch. Astfelŭ asupra acţiunilorŭ Societăţii de exploatare a căilorŭ ferate Ottomane, care se urcă la 40 milióne francĭ nominalŭ, ca şi asupra creanţilorŭ baronului de Hirsch, care formézá alte 42 milióne netto, contractanţii iau 25% ferm şi 75% cu opţiune. Societatea de esploatare a căilorŭ ferate orientale va începe acum demarşele necesare pentru a obţiné dela guvernulŭ austriacŭ notabile modificărĭ în statutele sale.

Congresulŭ şi esposiţiunea de vinurĭ din Craiova.

La 21 Maiu st. v. se va ţiné la Craiova unŭ congresŭ şi o esposiţiune de vinurĭ, organisată de agricultorii din acelŭ oraşŭ. „Curierulŭ Financiarŭ“ împărtăşesce publicului cestiunile ce se vorŭ discuta. Aceste cestiunĭ suntŭ următórele:

1) Care este importanţa viilorŭ în România? 2) Carĭ suntŭ cele mai bune soiurĭ de viţe, şi cele mai bune metode culturale? 3) Carĭ suntŭ bólele mai de căpetenia ale viei şi în specialŭ vrăşmaşii ei, ca filoxera etc.? 4) Metódele cele mai bune de fabricaţiune şi de conservaţiune a vinurilorŭ bolnave şi tratarea lorŭ în genere. 5) Importanţa viţelorŭ Româno-Americane în România. Cele mai bune specii sub raportulŭ cantitativŭ alŭ producţiunei. — Combaterea filoxerei prin viţele americane şi nisipurĭ. Principalele mijlóce de reconstituire. 6) Despre raportulŭ preţului între diferite felurĭ de vinurĭ în têrgurile române şi în strĕinătate. — Condiţiunile de desfacere în raportŭ cu mijlócele de transportŭ ale ţĕrei. 7) Importanţa asociaţiunilorŭ pentru desfacerea vinurilorŭ. 8) Sindicatele şi folósele lorŭ pentru propăşirea viticulturei în ţéră. 9) Şcólele de viticultură, însemnătatea lorŭ şi progresele realisate în alte ţĕrĭ, în raportŭ cu influenţa ce au esercitatŭ. 10) Esposiţiile şi concursurile vinicole generale şi speciale. 11) Care este calea cea mai practică de urmatŭ pentru a face cunoscutŭ vinurile române în străinĕtate? Care ar fi mijloculŭ de a se ajunge la împedecarea fraudelorŭ efectuate asupra vinurilorŭ indigene şi importate? 12) Carĭ suntŭ mijlócele de a procura vase mai bune şi mai cu înlesnire pentru conservarea vinurilorŭ?

După cum se vede din acestŭ programŭ, congresulŭ şi exposiţiunea de vinurĭ din Craiova merită tótă atenţiunea nu numai a publicului din ţéră, dér şi a celui din străinătate.

Academia română.

Insciinţare.

(Urmare şi fine.)

IV. *Premiul Alexandru Ioanŭ Cuza*, de 10,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1891 celei mai bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Istoria Românilarŭ dela Aurelianŭ până la fundarea Principatelorŭ“.

Terminulŭ presentării manuscriptelorŭ va fi 30 Noemvre 1890.

V. *Premiulŭ G. San-Marinŭ*, în sumă de 1,500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1891 celei mai bune lucrărĭ asupra următorului subiectŭ:

„Consideraţiunĭ asupra comerciului României cu ţĕrile strĕine atâtŭ la Orientŭ, câtŭ şi la Occidentŭ, începêndŭ cu seculŭ alŭ XVI-lea până la anulŭ 1860“.

Terminulŭ presentării manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decemvre 1890.

VI. *Premiulŭ Statului Lazărŭ*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1891 celei mai bune lucrărĭ în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Igiena ţĕranului românŭ. Locuinţa, încălţămintea şi îmbrăcămintea. Alimentaţiunea în diferite regiunĭ ale ţĕrei şi în diferite timpurĭ ale anului“.

Terminulŭ presentării manuscriselor la concursŭ va fi până la 31 Decemvre 1890.

VII. *Premiulŭ Neuschotz*, de 1,500 lei, se va decerne, în sesiunea generală din 1891, unei cărţĭ scrise în limba română cu conţinutŭ sciinţificŭ, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1889 până la 31 Decemvre 1890. — Cărţile se vorŭ presenta în 6 exemplare până la 31 Decemvre 1890.

VIII. *Premiulŭ Associaţiunii Craiovene pentru desvoltarea învĕţĕmêntului publicŭ*, în sumă de lei 1.500, se va decerne, în sesiunea generală din 1892, celei mai bune cărţĭ didactice în limba română din câte se vorŭ fi tipăritŭ dela 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decemvre 1891. — Acéstă dată e şi terminulŭ extremŭ alŭ depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărţilorŭ propuse pentru concursŭ.

IX. *Premiulŭ Statului Lazărŭ*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1892 unei cărţĭ scrise în limba română, cu conţinutŭ sciinţificŭ, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decemvre 1891, s'au celei mai importante invenţiunĭ sciinţifice făcute de la 1 Ianuarie 1890 până la 31 Decemvre 1891.

X. *Premiulŭ Statului Eliade-Rădulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1892, celei mai bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Nascerea şi înmormêntarea la Romanĭ. Datine şi credinţe“.

Terminulŭ presintării manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decemvre 1891.

XI. *Premiulŭ Statului Lazărŭ*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1893 celei mai bune lucrărĭ în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Studiulŭ vinurilorŭ din România din punctulŭ de vedere economicŭ şi alŭ composiţiunii lorŭ chimice“.

Manuscrisulŭ va trebui sĕ cuprindă materiă pentru circa 300 pagine de tiparŭ în 8^0 garmond.

Terminulŭ presentării manuscriselor la concursŭ va fi până la 31 Decemvre 1892.

XII. *Premiulŭ D. Hagi Vasile*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1894, unei cărţĭ scrise în limba română şi publicată în timpulŭ dela 1 Ianuarie 1888 până la 31 Decemvre 1893, alŭ cărei cuprinsŭ va fi:

Istoria comerciului la Românĭ, séu starea actuală a comerciului în România, séu studii asupra legislaţiunei comerciale în Statulŭ românŭ, séu orĭ ce alte subiecte privitóre la comerciulŭ românŭ.

Terminulŭ presentărei la concursŭ va fi până la 31 Decemvre 1893.

XIII. *Premiulŭ Statului Eliade-Rădulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1894 celei mai bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următorului subiectŭ:

Studiu asupra basmelorŭ române în comparaţiune cu legendele antice clasice şi în legăturŭ cu ale popórelorŭ învecinate şi ale tuturorŭ popórelorŭ romanice.

Terminulŭ presentării manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decemvre 1893.

NB. Manuscrisele lucrărilorŭ puse la concursurile premielorŭ de sub N-rii IV, V, VI, X, XI şi XIII se vorŭ presenta anonime, purtândŭ o devisă, care va fi reprodusă pe unŭ plicŭ sigilatŭ conţinêndŭ numele concurentului.

Academia îşĭ reservă dreptulŭ de a tipări în publicaţiunile sale lucrările ce se vorŭ premia.

Premiile se vorŭ da autorilorŭ numai după tipărirea lucrărilorŭ premiate.

Incunosciinţare.

Adunarea generală din ĕstimpŭ a *„Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din giurulŭ Gherlei“* se va ţiné în opidulŭ Deşiu a treia şi a patra ḑi de Rusalii, adecă la 3 şi 4 Iunie st. n., conformŭ programei îndatinate.

Decĭ prin acestea suntŭ învitaţĭ a participa toţĭ membri ordinarĭ în sensulŭ statutelorŭ, ér alţĭ onoraţiorĭ ca óspeţĭ.

Din şedinţa Comitetului centralŭ, ţinută în Gherla la 8 Maiu st. n. 1890.

preşedintele: Demetriu Coroianŭ canonicŭ. secretarulŭ: Vasiliu Lessiu.

Mulţămită publică.

Budapesta, 6 Maiu 1890.

Societatea „Petru Maior a tinerimei române dela Universitatea din Budapesta esprimă On. Direcţiunĭ dela institutele de creditŭ şi economii *„Albina“* în Sibiiu şi *„Timişana“* în Timişóra respectuósa sa mulţămită pentru ajutorulŭ de câte 50 fl. votaţĭ pentru susţinerea şi sporirea fondului sĕu.

Pentru societatea „Petru Maiorŭ.“

Pavelŭ Oprişŭ, preş. **Iosifŭ Blaga**, secretarŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ de coresp. biuroului din Pesta.)

Pesta, 14 Maiu. In camera deputaţilorŭ, Iranyi a anunţatŭ proiectulŭ privitorŭ la revisuirea legii incolatului.

Viena, 14 Maiu. Camera deputaţilorŭ a terminatŭ desbaterea asupra bugetului, a primitŭ legea financiară, după care veniturile suntŭ de 546, cheltuelile de 548 milióne.

Berlinŭ, 14 Maiu. Proiectulŭ colonialŭ s'a predatŭ comisiunei bugetare. Aḑĭ se face ântêia cetire a proiectului militarŭ. Moltke va vorbi.

Roma, 14 Maiu. In camera deputaţilorŭ observà Crispi, că politica guvernului e o politică de pace. Tractatele Italiei cu puterile aliate suntŭ tractate defensive şi ofensive. Décă pacea în anii din urmă a rĕmasŭ neturburată, acésta'i opera puterilorŭ aliate. Italia n'ar puté recunósce pe prinţulŭ Bulgariei, dér póte fi liniştită despre sórtea sa. In tóte cestiunile ivite în peninsula balcanică, înţelegerea dintre Austro-Ungaria, Anglia şi Italia a fostŭ deplină, anume atitudinea Austro-Ungariei nu putea fi mai leală şi mai înţeléptă.

Turinŭ, 14 Maiu. Turnătoria de glónţe din Avigliano a arsŭ din causă, că s'a aprinsŭ prafulŭ fără fumŭ. Au fostŭ omorîţĭ 17 şi greu răniţĭ mai mulţĭ ómenĭ.

DIVERSE.

Atentatŭ. Asupra trenului acceleratŭ, care sosì la 1 Maiu séra dela Uzen în Praga s'a făcutŭ o încercare de atentatŭ. A fostŭ vêrîtŭ unŭ icŭ în şinĭ, ca sĕ deralieze trenulŭ. Atentatulŭ a fostŭ descoperitŭ la timpŭ. Doi lucrătorĭ au fostŭ arestaţĭ, ca vinovaţĭ.

Necrologŭ.

D-lŭ *Ioanŭ Chifa*, esactorŭ reg. la direcţiunea financiară din locŭ, şi soţia sa, d-na *Amalia Chifa* născ. *Antonŭ*, cu inima plină de durere anunţă trecerea din viéţă a fiului lorŭ mai mare **Livius Ioanŭ Chifa**, care rĕposà Sâmbătă în 10 Maiu, în etate de 10 anĭ şi jumĕtate. Imormêntarea s'a făcutŭ alaltăreĭ, Lunĭ, în cimiterulŭ bisericei S-tului Nicolae din Prundŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 14 Maiu st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.35	Vênd.	9.37
Argintŭ românescŭ	„	9.29	„	9.32
Napoleon-d'orĭ	„	9.37	„	9.40
Lire turcescĭ	„	10.62	„	10.67
Imperialĭ	„	9.60	„	9.65
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	131.	„	132.
Mărcĭ germane	„	57.80	„	58.05

Discontulŭ 6- 8% pe anŭ.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 13 Maiu st. n. 1890

Renta de aurŭ 4%	103.45
Renta de hârtiă 5%	99.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	117.—
dto argintŭ	96.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.50
Bonurĭ rurale ungare	88 80
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	126.60
Renta de hârtiă austriacă	89.40
Renta de argintŭ austriacă	90.05
Renta de aurŭ austriacă	110.25
Losurĭ din 1860	138.50
Acțiunile băncei austro-ungare	948.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar.	339.75
Acțiunile băncei de creditŭ austr.	300.25
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.55
Napoleon-d'orĭ	9.40
Mărcĭ 100 împ. germane	58.—
Londra 10 Livres sterlings	118.10

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulŭ abonamentuluĭ este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ	3 fl. —
Pe șése lunĭ	6 fl. —
Pe unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei lunĭ	10 fr.
Pe șése lunĭ	20 fr.
Pe unŭ anŭ	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ	2 fl. —
Pe șése lunĭ	1 fl. —
Pe trei lunĭ	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anŭ	8 francĭ.
Pe șése lunĭ	4 francĭ.
Pe trei lunĭ	2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai ușorŭ și mai repede prin **mandate poștale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ și a aréta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilă din 1 Octomvrie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Tren de persóne
Viena	3.40	8.—	8.—	
Budapesta	9.20	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.18	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	12.57	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	2.22	7.01	8.46	1.51
Oradea-mare	2.30	7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd	3.—	7.41	10.21	2.55
Rév	3.31	8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia	4.24	9.05	1.57	4.49
Huiedin	4.52	9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș		Tren de persóne	4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel	5.49		4.58	6.38
Clușiu	6.02	10.35	5.26	6.56
Clușiu	6.14	11.02		7.15
Apahida		11 23		7.48
Ghiriș	7.28	12.44		9.13
Cucerdea	7.52	1.27		10.04
Uióra		1.34		10.12
Vințulŭ de susŭ		1.42		10.19
Aiud	8.21	2.07		10.45
Teiușŭ	8.38	2.26		11.34
Crăciunelŭ		3.11		12.11
Blașiu	9.18	3.24		12.29
Micăsasa		3.54		1.10
Copșa mică		4.09		1.30
Mediașŭ	10.08	4.39		2.14
Elisabetopole	10.32	5.11		2.54
Sighișóra	11.07	5. 5		3.35
Sighișóra		6.12		4.07
Hașfalĕu	12.31	7.32		5.54
Homorodŭ		8.17		6.39
Ágostonfalva		8.37		7.13
Apatia	1.20	9.06		7.45
Feldióra	1.40	9.45		8.32
Brașovŭ	2.14			
Brașovŭ	2.34			
Timișŭ	3.17			
Predealŭ	3.40			
Bucuresci	9.30			

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenu omnibus	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.35			
Predealŭ	12.50			
Timișŭ	1.19			
Brașovŭ	1.55			
Brașovŭ	2.15	4.54		7.07
Feldióra	2.47	5.37		7.44
Apața		6.15		8.09
Ágostonfalva		6.43		8.29
Homorodŭ	3.56	7.31		9.07
Hașfaleu		9.09		10.34
Sighișóra	5.28	9.33		10.20
Elisabetopole	5.57	10.02		11.09
Mediașŭ	6.19	11.04		11.35
Copșa mică		11.24		12.19
Copșa mică		11.39		11.59
Micăsasa		11.57		12.15
Blașiu	7.09	12.30		12.43
Crăciunelŭ		12.45		12.55
Teiușŭ	7.42	1.13		1.07
Aiudŭ	8.05	2.28		2.11
Vințulŭ de susŭ		2.48		2.33
Uióra		2.56		2.40
Cucerdea	8.32	3.14		2.46
Ghirișŭ	9.—	4.01		3.27
Apahida		5.28	Trenu mixtŭ.	4.47
Clușiu	10.21	5.56		5.08
Clușiu	10.41	6.45	8.—	5.32
Nădășelu		7.06	8.36	
Gîhrbău		7.22	9.02	
Aghireșŭ		7.37	9.32	6.11
Stana		8.03	10.11	
B. Huiedin	11.54	8.24	10.51	6.43
Ciucia	12.24	9.04	12.16	7.12
Bucia		9.20	12.50	
Bratca		9.37	1.19	
Rév	1.03	9.55	2.—	7.51
Mezo-Telegd	1.29	10.20	3.04	8.17
Fugyi-Vásárheli		10.47	3.36	
Várad-Velencze		10.57	3.52	
Oradea-mare	1.54	11.04	4.03	8.42
Oradea-mare	2.04	11.19	4.47	8.47
P. Ladány	3.20	1.19	7.30	10.08
Szolnok	5.—	3.31	11.51	11.51
Budapesta	7.15	6.30	9.55	1.55
Viena	1.40	1.40		7.15

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	5.49
Murĕșŭ-Ludoșŭ	9.25

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenu de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
Aradŭ	2.17	4.29	6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.23
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
Aradŭ	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.05	4.35
Șeica mare	2.38	5.05
Lómnesŭ	3.22	5.46
Ocna	3.46	6.17
Sibiiu	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	9.10	9.50
Ocna	9.37	10.14
Lómneșŭ	10.05	10.40
Șeica mare	10.40	11.10
Copșa-mică	11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cbeța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirașteu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40	12.55	6.27
Oșorheiu	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
Oșorheiu	6.45	12.15	10.20
Mirașteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15